

Viisi viisautta sosiaali- ja terveysalan digitaitojen edistämishankkeille

8.6.2023

1. DigiVointi – Sote-alan digitaitojen edistämistä Etelä-Pohjanmaalla

Digitalisaatio on pyyhkäissyt läpi sosiaali- ja terveysalan, muokaten pysyvästi alan palveluntarjontaa asiakkaille ja potilaille. Samalla se on muuttanut alan ammattilaisten osaamisvaatimuksia ja edellyttänyt uudenlaista digitaalista otetta työhön. Etelä-Pohjanmaan sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialan organisaatioiden tukemiseksi ajankohtaisten digihaasteiden edessä SeAMK ja Sedu käynnistivät keväällä 2022 DigiVointi -hankkeen, joka suunniteltiin tukemaan sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialan digitalisaatiota, edistämään digipalveluiden käytettävyyttä ja asiakaslähtöisyyttä sekä kaventamaan henkilöstöjen digikuiluja. Tavoitteiden saavuttamiseksi hankkeessa järjestettiin yhteensä 23 työpajaa, jotka oli jaettu avoimiin, teemoiteltuihin ja segmentoituihin työpajoihin. Käyntikertoja hankkeen tapatumiin kertyi työpajoista yhteensä 311 kappaletta ja yksittäisiä henkilöosallistujia oli näistä 240. Osallistumiskertoja useampaan kuin yhteen työpajaan kertyi 71 kappaletta.

Avoimia työpajoja järjestettiin seitsemän kappaletta. Nämä työpajat olivat maksuttomia ja avoimia kaikille kiinnostuneille. Niissä tarjottiin asiantuntijakoulutusta ja mahdollisuuksia yhteiskehittämiseen. Aihepiireinä näissä työpajoissa oli muun muassa asiakaslähtöisyys, sote-uudistus, tietoturva ja sosiaalinen media. Teemoiteltuja työpajoja järjestettiin yhdeksän kappaletta ja ne olivat avoimia kaikille. Näissä työpajoissa keskityttiin käytännönläheisesti digipalveluihin ja henkilöstön digitaitojen edistämiseen. Aiheina näissä työpajoissa olivat muun muassa etätyövälineet, visuaalinen markkinointi sekä tietosuoja ja kirjaaminen.

Segmentoidut työpajat olivat suunnattuja hankkeeseen sitoutuneille yrityksille. Nämä työpajat olivat alakohtaisia, ja niissä aihepiirit räätälöitiin suoraan alakohtaisten segmenttien (fysioterapia, hoiva-ala & lastensuojelu) tarpeisiin. Työpajoja järjestettiin yhteensä seitsemän kappaletta, kaksi yksilöllistä per segmentti sekä yksi yhteinen kaikille. Työpajoissa käsiteltiin muun muassa markkinointia, työnantajakuvan edistämistä sekä tunnekuormitusta (taulukko 1).

Taulukko 1. Työpajojen sisällöt

Avoimet työpajat (7 kpl)	Teemoitellut työpajat (9 kpl)	Segmentoidut työpajat (7kpl)
Kuinka vertailla yritykselle ostettavia digitaalisia palveluita?	Etätyösovellusten hyödyntäminen työssä	Sisältömarkkinointi & markkinoinnin vuosikello (Fysioterapeutit)
Sosiaalinen media markkinoinnin välineenä	Tietosuoja ja hyvä kirjaaminen	Sosiaalisen median sisällöntuotto: Videot ja reelsit (Fysioterapeutit)
Digipalveluiden asiakaslähtöisyys	Sosiaalisen median markkinoinnin välineet	Sisältömarkkinointi & markkinoinnin vuosikello (Hoiva-ala)
Mietityttääkö Sote-uudistus?	Sosiaalinen media: Videot ja reelsit	Sosiaalisen median sisällöntuotto: Videot ja reelsit (Hoiva-ala)
Tietoturva Sote-alalla	Visuaalisen markkinoinnin väline Canva	Sisältömarkkinointi & työnantajakuvan edistäminen (Lastensuojelu)
Tulevaisuuden hyvinvointi – Ota teknologia käyttöösi!	Kuinka luot virtuaalista esitysmateriaalia?	Asiakaslähtöisyyden kehittäminen palautteenkeruun kautta (Lastensuojelu)
Sosiaalihuolto & Kanta.fi	Excelin perusteet	Tunnekuormitus ja tunteiden tarttuminen työssä ja asiakaskohtaamisissa (Kaikki)
	Digitaitojen perusteet, Kauhajoki	
	Digitaitojen perusteet, Seinäjoki	

Tässä artikkelissa teemme katsauksen keväällä 2022 alkaneeseen DigiVointi-hankkeeseen ja reflektoimme kokemuksiamme hanketyöstä. Artikkeli on suunnattu sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten digitaitojen edistämiseen pyrkiviä hankkeita toteuttaville ja suunnitteleville toimijoille ja sen tavoitteena on antaa viiden kohdan vinkkilista menestyksekkääseen digitaitojen edistämisen hanketyöhön DigiVointi-hankkeessa kerättyjen kokemusten perusteella.

2 Vinkit digitaitojen edistämishankkeille

- **Vinkki 1: Ole näkyvä**

Tavoittaaksesi sosiaali- ja terveysalan kohderyhmän, hyödynnä sosiaalisen median kanavia monipuolisesti. DigiVointi-hankkeen kohdalla näistä hyödyllisimmiksi osoittautuivat Facebook ja Instagram, siinä missä esim. Twitter paljastui varsin toissijaiseksi. Satsaa viestinnässäsi hankkeen visuaaliseen ilmeeseen. Opiskele visuaalisen markkinoinnin työkaluja ja luo hankkeellesi houkutteleva visuaalinen ilme, jota noudatat läpi hankkeen. Tarvittaessa käytä ammattilaista graafisen suunnittelun apuna. Näin vältät ”tein itse ja säästin” -

vaikutelmaa ja herätät kiinnostusta ja luottamusta kohderyhmässäsi.

- **Vinkki 2: Voit huoletta järjestää tapahtumia etänä**

Valtaosa DigiVointi-hankkeen työpajoista järjestettiin kahden tunnin kestoisina ja etänä Microsoft Teamsissa. Tämä osoittautui toimivaksi ja käteväksi valinnaksi. Sosiaali- ja terveysalan työvoima ja organisaatiokenttä ovat kärsineet hankkeen toteuttamisaikana työvoimapulasta, joka on hankaloittanut työvoiman irroittamista käytännön työstä digitaitojen edistämisen työpajoihin. Suurelle osalle tätä kiireistä kohderyhmää työpajojen etätoteutus on ollut osallistumisen ehdoton edellytys. Matkustaminen kesken työpäivää lähitoteutustyöpajoja varten olisi valtaosalle ollut mahdotonta. Tästä selvänä merkkinä oli mm. osallistujakato teemoiteltujen työpajojen lähitoteutuksiin. Tämän johdosta resurssit päätetiin keskittää työpajojen etätoteutuksiin. Hankkeen loppuvaiheessa, lähitoteutuksena pilotoidut ”Digitaitojen perusteet” -työpajat (2 kpl) toivat toisaalta myönteisiä kokemuksia. Näissä työpajoissa järjestettiin digitaitojen opastusta aloittaen täysin digitaitojen alkeista. Työpajat osoittautuivat hyödylliseksi erityisesti digitaitojensa puolesta haastavimmassa asemassa oleville, sillä tapahtumassa oli saatavilla yleisen ohjeistuksen lisäksi myös yksilöllistä tukea ja neuvontaa. Voit siis järjestää tapahtumiasi huoletta etänä, mutta pohdi mahdollisuuksia tarjota tukea myös paikan päällä kaikista eniten tukea tarvitsevien ryhmien digiosaamisen edistämiseksi.

- **Vinkki 3: Huomioi osaamistasot ja kohdista toimet mieluummin digituen tarpeiden, kuin kohdesegmenttien mukaan**

DigiVointi-hankkeen segmentoiduissa työpajoissa otettiin tavoitteeksi koota yhteen samojen alojen toimijoita kehittämään digipalveluitansa yhteiskehittämisen hengessä. Tämä arvioitiin hyväksi lähestymistavaksi sen vuoksi, että eri alan toimijoita koskettaa varsin erilaiset digiosaamisen tarpeet. Arvioitiin, että digitaaliset palvelut, jotka ovat relevantteja esimerkiksi lastensuojelutoimijoille, eivät ole välttämättä olennaisia vaikkapa fysioterapeuteille. Tämä valinta kuitenkin osallistui haastavaksi siitä syystä, että yksittäisen alasegmenttien sisältä löytyi varsin erilaiset digipalveluiden nykytilat ja digiosaamisen tasot. Kävi ilmi, että osallistujia yhdistää enemmän digiosaamisen haasteet ja tuen tarpeet, kuin taustalla oleva ala. Alakohtaisen segmentoinnin sijaan suositeltavaa olisikin jatkossa keskittyä yhdistämään organisaatiot heidän digipalveluiden kehittämistarpeidensa mukaan (esim. nettisivut, nettiajanvaraus tai sosiaalinen media). Samankaltaisiin digiosaamisen lähtötason eroihin törmättiin segmentoitujen työpajojen lisäksi myös avoimissa ja teemoitelluissa työpajoissa. Haastavaksi todettiin työpajojen toteuttaminen siten, että ne hyödyttäisivät mahdollisimman tasavertaisesti sekä aiheen alkeita opettelevia, kuin edistyneemmän tason tekijöitä. Mieti siis tarkasti, miten ja kenellä kohdistat toimintasi. DigiVointi-hankkeessa päätettiin lähteä liikkeelle perustasoista, mikä voidaan nähdä perustelluksi siitäkin syystä, että hankkeen tavoitteena oli kaventaa digikuiluja, ei kasvattaa niitä.

- **Vinkki 4: Takaa toiminnan tarvelähtöisyys ja kohderyhmien vaikutusmahdollisuudet**

DigiVointi-hankkeen tarve perustui SeAMKin toteuttamassa ”Digitaaliset palvelut ja hyvinvointiteknologiat Etelä-Pohjanmaalla” tutkimuksessa havaittuihin hyvinvointi-, sosiaali- ja terveysalan organisaatioiden digiosaamisen kehittämistarpeisiin. Tämän voidaan nähdä yhtenä DigiVointi-hankkeen vahvuuksista, sillä toimenpiteille ja aiheiden valinnalle oli vahvat perusteet. Tarkastellessa hankkeen työpajoja taaksepäin, voidaan todeta, että tutkimuksessa tunnistetut tarpeet vastasivat vielä hankkeen toteuttamisaikanakin osallistuneiden tarpeita. Hankkeen aikana pidettiin huoli myös kohderyhmien vaikutusmahdollisuuksien

toteutumisesta. Osallistujille annettiin mahdollisuus vaikuttaa hankkeen työpajojen sisältöihin ja näihin toiveisiin pyrittiin vastaamaan mahdollisimman hyvin. Nämä ovat omiaan edistämään toiminnan tarvelähtöisyyttä ja kohderyhmän osallisuuden toteutumista.

- **Vinkki 5. Hyödynnä yhteistyön mahdollisuudet**

Suunnitellessasi hankkeen toimenpiteitä, pidä mielessä, että sosiaali- ja terveysalan digiosaaminen on iso kokonaisuus. Pyri siis kasaamaan monipuolista osaamisaluetta hallitseva moniammatillinen hanketiimi. Hyödynnä tarvittavissa määrin myös asiantuntijoiden palveluita ja konsultointia, sillä tuoreiden ulkopuolisten näkökulmien kuuleminen on virkistävää ja opettavaa sekä osallistujille että hanketiimillekin. Asiantuntijoiden hyödyntäminen voi auttaa löytämään uusia lähestymistapoja ja lisää kiinnostusta hankkeen tapahtumia kohtaan. Muista yhteistyötahoina myös alueelliset yrityspalveluorganisaatiot sekä järjestöt. Nämä jakavat mielellään viestiäsi maksuttomista hankkeen toiminnoista sidosryhmilleen. Kokemusten ja näkemysten vaihtuminen hanketiimin sisällä sekä onnistuneen ja tasaisen työn- ja vastuunjaon toteutuminen ovat myös hyvän yhteistyön merkki. Nämä mahdollistavat ketterän reagoinnin muutoksiin ja yllätyksiin, joita hankkeen aikana väistämättä tulee.

3 Yhteenveto

Tässä artikkelissa tehtiin katsaus DigiVointi-hankkeeseen ja reflektoitiin hanketiimin kokemuksia digitaitojen edistämishankkeen toteuttamisesta. Tavoitteena artikkelissa oli kirjoittaa DigiVointi-hankkeen kokemusten pohjalta vinkkilista menestyksekkääseen digitaitojen edistämisen hanketyöhön. Tämä lista perustui hanketiimin kokemuksista tuleviin subjektiivisiin näkemyksiin ja niiden yleistettävyyteen on suhtauduttava harkinnalla. Vaikka DigiVointi-hanke keskittyi vain hyvinvointi-, sosiaali- ja terveysalaan, voivat artikkelin sisällöt osittain soveltua myös muille aloille.

Kuten kaikkien muidenkin taitojen, myös digitaitojen kehittyminen ei tapahdu itsestään, vaan vaati kokemusta, koulutusta ja käytännön harjoittelua. Digitalisoituvassa yhteiskunnassa on pidettävä huolta siitä, että kaikilla kansalaisilla ja eritoten ammattilaisilla on riittävät digitaidot pärjätäkseen työarjessaan. Mikäli tämä laiminlyödään, yksilöiden ja ihmisryhmien väliset digikuilut kasvavat ja edellytykset ihmisten digitaaliselle osallisuudelle heikentyvät. Digiosaamisen kehittämishankkeet ovat yksi keino, jolla voidaan lähestyä tätä haastetta ja tarjota tarpeeseen tehokasta, asiakaslähtöistä ja täsmällisesti kohdistettua tukea sote-alan toimijoille. Mikro- ja Pk-yrityksille, eritoten yksinyrittäjille, tämä tuki näyttää olevan erityisen merkityksellistä heidän kilpailukykynsä kannalta, johtuen näiden rajallisista resursseista.

Digitaitojen edistämiseen liittyvästä hanketyöstä löytyy vielä avoimia kysymyksiä sekä haasteita, joita tulee jatkossakin pyrkiä ratkaisemaan. Tulevissa hankkeissa olisi suositeltavaa kiinnittää huomiota mm. seuraaviin asioihin:

4. Miten voidaan vielä tehokkaammin tavoittaa, motivoida ja sitouttaa kiireiset ja työvoimapulasta kärsivät sosiaali- ja terveysalan organisaatiot henkilöstönsä digitaitojen kehittämiseen?
5. Miten onnistutaan suunnittelemaan ja kohdistamaan toimet niin, että pystytään vastaamaan mahdollisimman hyvin kaiken tasoisten osallistujien tarpeisiin?
6. Miten onnistuttaisiin kehittämään organisaatioiden digipalveluita entistä tehokkaammin yksilötason digitaitojen edistämisen ohella?
7. Miten voitaisiin vielä täsmällisemmin tavoittaa ja innostaa digiosaamisen kannalta kaikista heikoimmassa asemassa olevia kohderyhmät eikä osaamistasoltaan jo suotuisimmassa asemassa

olevia?

Mika Uitto
TKI-asiantuntija
SeAMK

Helena Yli-Harja
Projektipäällikkö
SeAMK

Sonja Lammi
TKI-asiantuntija
SeAMK

Hanna Lindberg
Projektikoordinaattori
Sedu

Marja-Terttu Viitala
Asiantuntija
Sedu

Pasi Jaskari
Asiantuntija
Sedu

Lue lisää hankkeesta ja tutustu hankkeen tietopankkiin täältä: digivointi.app-staging.seamk.hion.dev

Artikkeli on valmisteltu osana DigiVointi-hanketta, ja haluamme kiittää hankkeen ja tämän artikkelin rahoittamisesta Euroopan sosiaalirahastoa. Hanke on rahoitettu REACT-EU-välineen määrärahoista osana Euroopan Unionin COVID-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia.